

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy:

425.092.1

Szerző:

Cím:

A világszabadság lengyel hőse

Idő:

"1957."

Forrás:

Magyar. Vasárnap
Budapest 1957. II. 25

Személy:

Helyszám:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fűz.)

(Oldal)

Budapesti Könyvtárak és Könyvtárosok Egyesülete — 1896/50

16 A világszabadság lengyel hőse

A budai Vérmező völgyének nyugati domb-partjairól néz le a magyar szabadság forradalmi vértanúinak szentelt vesztőhelyére a Kosciuszko Tádé-utca. Néhány nap óta az utca nevének jelentőségét méltató tábla fölött kis babérkoszorú inti a járó-kelőket: a lengyel szabadság hőseinek, Washington hadsegédének, február 13-án volt 205-ik születési évfordulója.

1746. február 13-án született ez a nagy szabadsághős egy kis lengyel faluban; a lengyelek szabadságharcának legnagyobb hőse volt és ma világszerre utcák, terek, szobrok hirdetik örök dicsőségét.

Hogyan jutott el ez a lángoló szívű lengyel hazafi népek, fajok, kontinensek ilyen egyetemes tiszteletébe? Egyszerű a válasz: Kosciuszko — mint minden igazi hős — a világszabadság forradalmi katonája volt!

Mint a világszabadság másik nagy lengyel hőse, sorsának utóda, Bem József, Kosciuszko is katonának ne-

velődött. Eppenúgy tűzérnek, mint a mi Bem apónk.

Am alighogy visszatért hazájába, a huszonhét éves fiatal kapitánynak végig kellett élnie hazája első nagy tragédiáját: 1773-ban a három nagy imperializmus, — a porosz, a bécsi császári és a cári — szétosztották hazája földjét s csak egy kis Lengyelországot hagytak meg az árnyék- királynak, Poniatovszki-nak, meg a még mindig egymással marakodó lengyel nemesi rendeknek.

Ekkor Kosciuszko a reformpárt élére állt. A szélsőségesen individualista lengyel alkotmány — hírhedt „Nye poz volim” (nem akarom) szakaszával, — lehetőséget adott minden egyes országgyűlési tagnak arra, hogy a többség akaratát, akár a legüdösebb reform megvalósítását is, megakadályozza. Kosciuszko ennek eltörlését követelte, jogot a polgárnak és földet a jobbágnak.

Am a sors — egy hülsen és méltatlan asszony személyében — hirtelen más fordulatot parancsolt a politikai szabadság ifjú harcosának életében. Sebzett szívvel indult romló hazájából, Európától is messze — Amerika földje felé, hol éppen akkor fújta meg a szabadságharc harsonáját egy másik nagy hős — Washington —, az angol imperializmus ellen.

Kosciuszko Washington seregéhez állt, s 1777-ben már mint a nagy amerikai vezér hadsegéde irányította a döntő princetoni ütközetet

Nyolc évet töltött ekkor még Kosciuszko a friss szabadság földjén, hol Indiána államban szép birtokkal is megajándékozták. Itt — éppúgy, mint nagy vezére, Washington — szabaddá tette néger rabszolgáit, s mikor hazája felől megint szólt feléje a hívó szó, amerikai birtokait szét is osztotta felszabadított négerrei között.

A szerencsétlen lengyel hon e közben belső rothadástól rombolva zuhant a második felosztás katasztrófája felé. Kosciuszko kétségbeesett erőfeszítéssel próbált belső reformokat is kivívni, hadsereget is szervezni, s aztán a túlerővel hazájára támadó porosz és cári seregek ellen is harcolni.

Nem tudta megakadályozni a második felosztást, de mikor aztán 1794-ben kitört a lengyel nép felkelése az elnyomó hatalmak ellen, Kosciuszko megint az élre állt: Ravlvice mellett véres ütközetben megverte a cári sereget, majd Varsó alól elkergette a poroszokat is.

Azonnal megszüntette a jobbágyságot, rendezte a pénzügyeket, jó igazságszolgáltatást vezetett be —, de a hazai rend megszilárdítására már nem volt ideje. A cár seregei új támadásra sorakoztak, s Maciejovice véres mezején maga a vezér, Kosciuszko is sebesülten bukott le lováról.

Azt a hírhedt, de hazúg szállóigét, amit rosszakaratú történethamisítók adtak Kosciuszko szájába — a Finis Poloniae!-t (vége Lengyelországnak!) — sohasem mondotta. Egy porosz újságíró találta ki e csüggeteg szót.

Maga Kosciuszko, svájci önkéntes száműzetéséből, Segur francia történetíróhoz intézett levelében, így cáfolta meg a jellemét bemocskoló mende-mondát:

„Midőn a lengyel nép rám bízta hazánk függetlenségének megvédelmezését, jól tudta, hogy nem én vagyok az utolsó lengyel. Mindaz, amit a lengyelek azóta a dicső lengyel légiókban cselekedtek és cselekedni fognak, elég bizonyosság, hogy ha mi, a haza híu harcosai halandók vagyunk is, Lengyelország halhatatlan. Senkinek sem szabad tehát a gyalázatos „Finis Poloniae”-t ismételnit!”

Imel El a szabad Lengyelország és szabad népek hálás emlékezetében a halhatatlan hős is!